

Warszawa, dnia 2 marca 2022 roku

Sz. P. Anna Moskwa
Minister Klimatu i Środowiska

Do wiadomości:

Sz. P. Jacek Ozdoba
Sekretarz Stanu

**STANOWISKO POLSKIEGO STOWARZYSZENIA ZERO WASTE
w sprawie**

**PROJEKTU USTAWY O ZMIANIE USTAWY O GOSPODARCE OPAKOWANIAM I ODPADAMI
OPAKOWANIOWYMI ORAZ USTAWY O ODPADACH**

Szanowna Pani Minister,

w związku z pismem z dnia 31 stycznia 2022 r., znak DP-WOPV.0220.60.2021, i toczącym się procesem legislacyjnym *projektu ustawy o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz ustawy o odpadach* (nr z wykazu RCL UC98), poniżej stanowisko do przedstawionego projektu ustawy (dalej „Projekt”) składa Polskie Stowarzyszenie Zero Waste (dalej „PSZW”).

PSZW wyraża aprobatę wobec podejmowanych przez Ministra Klimatu i Środowiska wysiłków w celu wdrożenia w Polsce systemu kaucyjnego, umożliwiającego realizację idei powszechnego systemu organizacyjnego ukierunkowanego na zwiększenie poziomów selektywnego zbierania opakowań i odpadów opakowaniowych. Jednakże, aby system faktycznie miał charakter powszechny i gwarantował równy dostęp do niego wszystkim konsumentom, wprowadzającym napoje w opakowaniach oraz jednostek handlu, niezbędne jest wprowadzenie zmian do Projektu.

W pierwszej kolejności PSZW postuluje **poszerzenie frakcji objętych systemem kaucyjnym**. Celem nadrzędnym wprowadzenia systemu kaucyjnego jest ochrona środowiska naturalnego poprzez zwiększenie poziomu selektywnego zbierania pustych opakowań i odpadów opakowaniowych. Priorytetem jest zatem zwiększenie korzyści środowiskowych, w tym zwiększenie poziomu recyklingu. Cel ten zostanie w większym stopniu osiągnięty poprzez objęcie systemem kaucyjnym również opakowań metalowych (puszki), a także jednorazowych butelek szklanych. Załączona do niniejszego pisma propozycja modyfikacji Projektu ujmuje w sobie właśnie zakresowe zwiększenie rodzaju opakowań objętych systemem kaucyjnym.

W ocenie PSZW system kaucyjny faktycznie może uzyskać charakter systemu powszechnego i gwarantującego równy dostęp do niego wszystkich uczestników jeżeli będzie zarządzany przez jeden podmiot typu non-profit. PSZW postuluje aby **na terytorium całego kraju obowiązywał jeden system kaucyjny administrowany przez jeden** podmiot, prowadzący działalność o pożytku publicznego (spełniający kryteria warunkujące prowadzenie takiej działalności), wybierany w drodze decyzji przez ministra właściwego do spraw klimatu, przy uwzględnieniu takich czynników jak zaangażowanie przedstawicieli zarówno wprowadzających napoje w opakowaniach jak i przedsiębiorców prowadzących sprzedaż detaliczną. Stanowisko PSZW w tym zakresie jest również spójne z normami art. 8a dyrektywy 2008/98/WE w sprawie odpadów. Załączona do niniejszego pisma propozycja modyfikacji Projektu ujmuje w sobie wprowadzenie mechanizmów wyboru jednego podmiotu reprezentującego administrowanego jednym działającym na terytorium kraju systemem kaucyjnym, a także źródła finansowania działalności tego podmiotu typu non-profit. Nadto, zaproponowane przez PSZW rozwiązania prawne mają również na celu zagwarantowanie stabilności systemu poprzez umożliwienie powołania przez ministra właściwego do spraw klimatu podmiotu wyznaczonego do realizacji zadań podmiotu reprezentującego w przypadku braku w ramach ogłoszonego konkursu oferty spełniającej kryteria.

Istotnym elementem gwarantującym efektywność systemu i równe zasady udziału w nim wszystkich podmiotów PSZW upatruje w zagwarantowaniu obowiązywania w systemie **stawek kaucji ustalanych przez ministra właściwego do spraw klimatu, na wniosek podmiotu reprezentującego, według danego rodzaju opakowań**. W ocenie PSZW system powinien być jak najbardziej transparentny dla wszystkich konsumentów i przedsiębiorców. System opierać się będzie na zaangażowaniu konsumentów dlatego wysokość kaucji powinna być jednakowa dla danego rodzaju opakowania i obowiązywać w całym kraju w takim samym zakresie. Przyjęty w Projekcie możliwy model wielu systemów kaucyjnych działających na terytorium kraju może mieć niekorzystne konsekwencje dla środowiska bowiem może na przykład sprzyjać niepotrzebnemu przemieszczaniu się odpadów opakowaniowych po terenie kraju. Załączona do niniejszego pisma propozycja modyfikacji Projektu przypisuje ministrowi właściwemu do spraw klimatu kompetencje w zakresie ustalania wysokości stawek kaucyjnych.

Powyższy postulat stoi również za argumentem popieranym przez PSZW w zakresie sposobu organizowania punktów zbierania pustych opakowań i odpadów opakowaniowych. **Punkty odbioru pustych opakowań**

powinny być lokalizowane na terenie punktu sprzedaży lub w odległości nie większej niż 150 m od niego. Zapewnione powinny być również takie same godziny otwarcia punktu zbierania jak punkty sprzedaży. Dla efektywności i gwarancji powszechnego dostępu do systemu punkty zbiorki powinny znajdować się w określonej odległości od jednostki handlowej. Każde opakowanie zaśmiecające naturę stanowi zagrożenie dla ekosystemu, dlatego system ma gwarantować jak najłatwiejszy dostęp do punktów zbiórki każdemu konsumentowi. Odpowiednie regulacje zostały zawarte w załączonym do niniejszego pisma projekcie ustawy. W tym miejscu należy również zwrócić uwagę, iż Projekt **niejednoznacznie określa rolę jednostek handlu** hurtowego w systemie kaucyjnym. Postulowane jest w tym zakresie jasne opisanie zakresu udziału tego rodzaju jednostek handlowych w systemie kaucyjnym.

System dla swej efektywności powinien również w jak największym stopniu angażować jednostki handlowe i być dla nich neutralny w zakresie kosztowym. PSZW postuluje uregulowanie w ustawie warunków **zwrotu jednostkom handlowym bezpośrednich kosztów poniesionych za każdą sztukę zebranego opakowania.** W tym zakresie PSZW postuluje wprowadzenie transparentnego mechanizmu partycypowania uczestników systemu w kosztach prowadzenia zbiórki opakowań i odpadów opakowaniowych. Załączonym projekt ustawy przewiduje wprowadzenie opłaty manipulacyjnej na rzecz jednostek handlowych, co też jest modelem przyjętym w innych krajach. Wysokość opłaty manipulacyjnej powinna być taka sama dla wszystkich jednostek handlowych niezależnie od ich wielkości i położenia geograficznego, oraz mieć charakter uśredniony (zryczałtowany). Opłata ta ma na celu pokrycie kosztów bezpośrednich, zaś może różnić się ze względu na kryterium zbiorki: ręcznej lub zautomatyzowanej. Wydaje się zasadnym, aby zagwarantować jednostkom handlowym jednakowy dla wszystkich mechanizm rozliczania kosztów, tak aby sytuacja jednostek handlowych nie była zależna od takich czynników jak np. położenie geograficzne. Przenoszenie na jednostki handlowe w różnym stopniu kosztów logistycznych związanych z transportem opakowań i odpadów opakowaniowych mogłyby być czynnikiem zmniejszającym efektywność systemu.

W ocenie PSZW dla sprawności działania systemu niezbędne byłoby również klarowne wskazanie sposobu zaangażowania finansowego podmiotów wprowadzających napoje w opakowaniach w system kaucyjny. Załączonym projekt ustawy przewiduje wprowadzenie **opłaty administracyjnej wnoszonej przez podmioty wprowadzające napoje w opakowaniach na pokrycie kosztów funkcjonowania systemu,** przy czym opłata ta nie stanowiłaby jedyne źródła finansowania systemu. Model ten jest również przyjęty w innych krajach. Sposób ustalania opłaty administracyjnej powinien być jednakowy dla wszystkich podmiotów objętych systemem. Nadto, PSZW postuluje aby wysokość opłaty administracyjnej była ustalana w zależności od rodzaju stosowanego rodzaju opakowania, tak aby ekonomicznie systemowo preferowane były rodzaje opakowań wielokrotnego użytku, a szczególnie opakowań wielokrotnego użytku o ustandaryzowanych rozmiarach (np. opłata administracyjna w stosunku do opakowań wielokrotnego użytku o standardowych rozmiarach (opakowania standaryzowane) powinna stanowić nie więcej niż określony % opłaty administracyjnej ustalonej w stosunku do opakowań wielokrotnego użytku niestandardowych wykonanych z tego samego materiału.

PSZW wnosi również o określenie **minimalnego poziomu opłaty produktowej na poziomie 25 zł za kg** opakowań wprowadzonych na rynek (wskazanych w załączniku nr 1a do ustawy). Minister właściwy do spraw klimatu będzie posiadać kompetencje w zakresie określenia poszczególnych wartości opłat produktowych przy czym postulowane jest ustawowe określenie minimalnego poziomu opłaty. System kaucyjny powinien stanowić istotną również w zakresie ekonomicznym alternatywę dla podmiotów wprowadzających napoje w opakowaniach względem konieczności ponoszenia opłat produktowych. Celem ustawy jest działania na rzecz środowiska i zmniejszenie zaśmiecenia przestrzeni publicznej.

PSZW postuluje również o ustawowe **zwolnienie kaucji z podatku od towarów i usług**, bowiem kaucja nie generuje wartości dodanej. Kaucja jest neutralna podatkowo i w tym zakresie zasadne jest objęcie jej zwolnieniem od podatku VAT. Projekt powinien obejmować również wprowadzenie odpowiednich zmian do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 685 z późn. zm.).

Projekt, mimo swojego celu ograniczenia poziomu obciążenia środowiska naturalnego, nie przewiduje również **udziału w systemie wielorazowych opakowań standardowych** (opakowania ustandaryzowane). PSZW postuluje wprowadzenie prawnych regulacji dotyczących opakowań ustandaryzowanych, w tym wprowadzenie zachęt systemowych do stosowania tego rodzaju opakowań (np. zmniejszenie wysokości opłaty administracyjnej). Załączony projekt ustawy przewiduje uwzględnienie w ramach systemu właśnie opakowań wielokrotnego użytku o ustandaryzowanych rozmiarach.

W załączeniu do niniejszego stanowiska PSZW przedstawia zmodyfikowany Projekt, obejmujący propozycje rozwiązań prawnych większości wskazanych w niniejszym stanowisku postulatów.

Filip Piotrowski

Polskie Stowarzyszenie Zero Waste

Lista załączników:

Załącznik nr 1 - Projekt ustawy o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz ustawy o odpadach (wersja z zaznaczonymi zmianami);

Załącznik nr 2 - Projekt ustawy o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz ustawy o odpadach (wersja bez wyróżnienia zaproponowanych zmian do projektu;